

DECIZIE

30 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Chesea Eduard, prin intermediul avocatului
Alexandru Bogos,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Ecaterinei
Stoianova și Nicolae Stoianov împotriva lui Chesea Eduard cu privire la repararea
prejudiciului cauzat prin vătămarea integrității corporale și a sănătății,

împotriva deciziei din 03 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă

La 06 mai 2016 Ecaterina Stoianova și Nicolae Stoianov au înaintat cerere de
chemare în judecată împotriva lui Eduard Chesea solicitând încasarea de la pârât a
prejudiciului material cauzat prin vătămarea integrității corporale și a prejudiciului
moral.

În motivarea acțiunii au invocat că prin sentința din 28.08.2015 a Judecătoriei
Cimișlia, Eduard Chesea a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute
de art. 264 alin.(3) lit. a) Cod penal, fiind stabilită pedeapsa sub formă de trei ani
închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar deschis, cu privarea de dreptul de a
conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani; conform art. 90 Cod penal a fost
suspendată executarea pedepsei pe un termen de 2 ani, dacă în termenul stabilit nu va
comite alte infracțiuni; acțiunea civilă înaintată de Stoianova Ecaterina cu privire la
încasarea despăgubirilor materiale și morale și acțiunea civilă depusă de Stoianov
Nicolae împotriva lui Chesea Eduard și ÎM „Grawe Carat Asigurări” cu privire la
încasarea prejudiciului material și moral a fost admisă în principiu, urmând ca asupra
cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile. Sentința
respectivă a fost menținută prin decizia din 05 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

Au relatat reclamantii că, deoarece instanța de judecată a admis, de fapt, acțiunea
civilă însă asupra despăgubirilor urmează a se expune în ordine civilă, acest motiv a
și servit temei de înaintare a prezentei acțiuni.

Prin hotărârea din 20 iunie 2016 a Judecătorei Cimișlia s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Stoianova Ecaterina și Stoianov Nicolae; s-a încasat de la Chesea Eduard în beneficiul Ecaterinei Stoianov suma de 12800 de lei cu titlu de prejudiciu material; s-a încasat de la Chesea Eduard în beneficiul Ecaterinei Stoianova suma de 50000 de lei cu titlu de prejudiciu moral; s-a încasat de la Chesea Eduard în beneficiul lui Stoianov Nicolae suma de 30000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin decizia din 03 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de Chesea Eduard și s-a menținut hotărârea din 20 iunie 2016 a Judecătorei Cimișlia.

La 21 februarie 2018 Chesea Eduard, prin intermediul avocatului Bogos Alexandru, a declarat recurs împotriva deciziei din 03 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârilor judecătorești cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

În motivarea recursului s-a invocat că hotărârile adoptate de către instanțele ierarhic inferioare sunt neîntemeiate și pasibile de a fi casate.

A susținut recurentul că prima instanță a adoptat hotărârea în lipsa pârâtului, care nu a fost citat pentru participarea în ședința de judecată stabilită pentru examinarea cauzei. Astfel, a fost lipsit de posibilitatea prezentării probelor necesare apărării intereselor și drepturilor sale, necunoscând existența acțiunii înaintate de reclamant și ce a fost depusă în altă instanță de judecată decât cea din raza aflării domiciliului pârâtului. Referitor la necunoașterea recurentului despre existența cererii de chemare în judecată a reclamanților și examinarea acțiunii de către Judecătoria Cimișlia în lipsa pârâtului din motivul necitării în modul stabilit, acest fapt se confirmă și prin certificatul eliberat de conducătorul oficiului poștal Comrat, atașat la materialele cauzei, în instanța de apel, din care rezultă că citația instanței de judecată a fost înmînată de către lucrătorul poștal unei alte persoane, din altă adresă, care nu se află cu pârâtul nici într-un fel de relații și care ulterior nu a informat apelantul despre citația recepționată. Despre existența citației respective recurentul a aflat în perioada când a cunoscut și despre existența hotărârii judecătorești. Din avizul de recepționare a citației se vede clar că semnătura aparține nu părții în proces - Chesea Eduard, ci unei alte persoane care nu este parte în dosar.

A mai declarat recurentul că în cererea de apel se indică și la faptul încălcării prevederilor art. 38 alin.(1) CPC în partea ce ține de intentarea acțiunii în instanța de la domiciliul pârâtului care expres prevede că acțiunea se intentează în instanța de la domiciliul sau de la locul de aflare a pârâtului. Competența la alegerea reclamantului urmează după principiul general stabilit și conform prevederilor art. 39 alin.(1) CPC acțiunea poate fi intentată și în instanța de la domiciliul reclamantului ori în instanța de la locul prejudiciului. Instanța de apel fără a lua în considerare acest fapt, a menținut soluția instanței de fond.

La fel, a indicat recurentul că de către instanțele de judecată la examinarea acțiunii nu au fost constatate pe deplin toate circumstanțele obiective, importante pentru soluționarea pricinii, ceea ce conform legislației în vigoare servește drept temei pentru casarea hotărârii judecătorești.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 03 octombrie 2017, iar Chesea Eduard, prin intermediul avocatului Bogos Alexandru, a declarat recurs la 21 februarie 2018.

Materialele cauzei atestă că decizia contestată a fost expediată participanților la proces la 11 noiembrie 2017, conform scrisorii de însoțire (f.d. 199), însă date privind recepționarea actului judecătoresc contestat la materialele dosarului lipsesc. Astfel, recursul se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 16 mai 2018 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de către Chesea Eduard, prin intermediul avocatului Bogos Alexandru, și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În contextul prevederilor art. 432 alin.(5) Cod de procedură civilă, Colegiul remarcă că erorile ce țin de încălcarea normelor procedurale se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel rezultând din prevederile art. 373 Cod de procedură civilă, verificând, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, la examinarea cauzei în ordine de apel și adoptarea deciziei contestate din 03 octombrie 2017, a ignorat normele de drept procedural ce vizează desfășurarea procesului civil la examinarea cauzei în ordine de apel și respectiv întocmirea procesului-verbal al ședinței de judecată.

La acest capitol, Colegiul precizează că în contextul prevederilor art. 376 Cod de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În contextul prevederilor art. 273 Cod de procedură civilă, pentru fiecare ședință de judecată în primă instanță și în instanță de apel, precum și pentru fiecare act de

procedură îndeplinit în afara ședinței (audierea martorului la locul aflării lui, cercetarea înscrisurilor și altor probe materiale la locul de aflare sau păstrare etc.), se întocmește proces-verbal.

Articolul 274 alin. (1) Cod de procedură civilă statuează expres precum că în procesul-verbal al ședinței de judecată sau al actului de procedură îndeplinit în afara ședinței de judecată se indică momentele esențiale ale dezbaterii pricinii sau ale efectuării actului procedural.

Alineatul 2 al aceluiași articol prevede că în procesul-verbal al ședinței se indică: a) locul, data și ora deschiderii, data încheierii ședinței de judecată; b) instanța care judecă pricina, numele membrilor completului de judecată și al grefierului; c) pricina; d) prezența participanților la proces, a reprezentanților, a martorilor, experților, specialiștilor și a interpreților; e) faptul că instanța a explicat drepturile și obligațiile procedurale participanților la proces, reprezentanților, experților, specialiștilor și interpreților; f) dispozițiile președintelui ședinței de judecată și încheierile pronunțate de instanță fără retragere în camera de deliberare; g) declarațiile, demersurile și explicațiile participanților la proces și ale reprezentanților lor; h) depozițiile martorilor, explicațiile orale ale experților asupra raportului de expertiză, explicațiile și consultațiile specialiștilor; i) faptul că s-a dat citire înscrisurilor, datele examinării la fața locului a probelor materiale, că s-au ascultat și vizionat înregistrările audio-video; j) raporturile reprezentanților autorităților publice; k) conținutul susținerilor orale; l) faptul că s-a dat citire hotărârii și încheierilor, că s-a explicat cuprinsul hotărârii și al încheierilor pronunțate de instanță, că s-au dat lămuriri asupra căilor și termenului de atac al lor; m) faptul că instanța a explicat participanților la proces dreptul lor de a lua cunoștință de procesul-verbal al ședinței de judecată și de a formula observații asupra acestuia; n) data întocmirii definitive a procesului-verbal.

În atare circumstanțe, Colegiul relevă că examinarea pricinii în ordine de apel până la adoptarea deciziei finale, la fel, presupune parcurgerea anumitor etape procesuale, care întru asigurarea părților a unui proces echitabil conform art. 6 § 1 CEDO, nu pot fi excluse sau omise.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că Titlul III, Capitolul XXXVII, art. 377-384, 389 Cod de procedură civilă, stabilește expres etapele desfășurării procesului în ordine de apel și anume: dezbaterea pricinii în instanță de apel; anunțarea completului de judecată, inclusiv exercitarea dreptului de a face propuneri de recuzare; examinarea cererii și demersului participantului la proces; raportul asupra pricinii; explicațiile participanților la proces; cercetarea probelor; susținerile orale; adoptarea și pronunțarea deciziei.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. e) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată.

La caz, Colegiul precizează că procesul-verbal al ședinței de judecată în ordine de apel nu lipsește, doar că acesta nu corespunde rigorilor legii citate *supra*.

Aici este de menționat că din textul procesului-verbal al ședinței de judecată, întocmit la 03 octombrie 2017, la examinarea cauzei în ordine de apel, se distinge că procesul s-a desfășurat cu omiterea unor etape procesuale esențiale ale acestuia, or, după audierea explicațiilor, instanța de apel a audiat replicile și s-a retras în camera de deliberare pentru adoptarea deciziei, revenind cu pronunțarea dispozitivului acesteia (f.d. 191-192).

În sensul CEDO, dreptul la un proces echitabil are mai multe componente și anume: accesul liber la justiție; examinarea cauzei în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil; examinarea cauzei de către un tribunal independent, imparțial, stabilit prin lege; publicitatea pronunțării hotărârilor judecătorești.

De altfel, în sensul respectării garanțiilor procesului echitabil de către instanțele de judecată, se presupune comportamentul instanței; coerența și claritatea regulilor de procedură. Or, căile procedurale asigură persoanelor interesate accesul la o instanță de judecată, căreia, prin lege, i s-a stabilit competența de a hotărî în materia vizată, la caz, civilă. Acest mod de reglementare al dreptului de acces la justiție este în concordanță cu abordarea europeană, or, în accepțiunea CtEDO, exercitarea dreptului de acces la justiție presupune tocmai asigurarea accesului oricărei persoane la un tribunal instituit de lege, adică garantarea unei proceduri judiciare în fața căreia să se poată realiza, efectiv, acest drept.

În consecință, Colegiul conchide că procesul-verbal al ședinței de judecată este un act procesual de o deosebită importanță, asigurând posibilitatea verificării temeiniciei și legalității deciziei contestate. Or, întocmirea procesului-verbal al ședinței de judecată contrar exigențelor legii, duce la imposibilitatea efectuării controlului judiciar asupra respectării etapelor procesului judiciar. În același timp, procesul verbal reprezintă un act complet, care formează o unitate indisolubilă, necesitând respectarea integrității acestuia, și anume, să fie întocmit corect, clar și în corespundere cu consecutivitatea în care au decurs dezbaterile judiciare.

În atare circumstanțe, pornind de la faptul că procesul verbal al ședinței de judecată nu corespunde rigorilor legii procesuale, instanța de recurs este în imposibilitate de a stabili dacă instanța de apel a asigurat părților un proces echitabil, cu respectarea tuturor etapelor a acestuia, or, în lipsa mențiunilor în procesul-verbal al ședinței de judecată referitor la cercetarea probelor și susținerilor orale, se poate concluziona asupra omiterii acestora de către instanța de apel.

Articolul 383 Cod de procedură civilă prevede că după explicațiile participanților la proces, instanța de apel verifică probele din dosar și cele prezentate suplimentar de aceștia. Procedura de administrare a probelor în instanță de apel este similară celei din primă instanță. Instanța de apel este în drept să dea citire explicațiilor participanților la proces absenți, precum și depozițiile martorilor care nu au fost citați în instanța de apel.

În conformitate cu art. 384 Cod de procedură civilă, după examinarea pricinii în fond, președintele ședinței de judecată oferă participanților la proces și reprezentanților posibilitatea de a face demersuri sau completări. După ce soluționează demersurile, instanța trece la susțineri orale. Susținerile orale se fac în conformitate cu prevederile art.233 și art.234. Primul ia cuvânt apelantul. Dacă ambele părți au depus apel, primul ia cuvânt reclamantul.

Colegiul reiterează că în procesul-verbal al ședinței de judecată din 03 octombrie 2017, întocmit la examinarea cauzei în ordine de apel, nu se identifică anumite mențiuni referitor la respectarea acestor etape.

Procesul-verbal al ședinței de judecată în ordine de apel, de fapt, reflectă examinarea evazivă și superficială a cauzei, cu omiterea etapelor esențiale ale procesului judiciar.

Un aspect important prezintă și faptul că instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor

participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Chesea Eduard, prin intermediul avocatului Bogos Alexandru și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează a lua în considerare circumstanțele expuse *supra* și rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, urmează să aprecieze probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă.

În conformitate cu prevederile art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Chesea Eduard, prin intermediul avocatului Bogos Alexandru.

Se casează decizia din 03 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Ecaterinei Stoianova și Nicolae Stoianov împotriva lui Chesea Eduard cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale și a sănătății, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecători

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu